

Сторожук О. О.

*Магістрантка I курсу спеціальності «Середня освіта (історія)» ЖДУ
ім. Івана Франка, м. Житомир, Україна*

*Науковий керівник: Зосімович О. Ю., старший викладач кафедри спеціальних
історичних дисциплін та правознавства, ЖДУ імені Івана Франка,
Житомир, Україна*

Ювенальна юстиція: перспективи впровадження в Україні

Народження дитини, його соціально-моральний розвиток і залучення до суспільно корисної діяльності завжди були насущними турботами сім'ї, суспільства і держави, від ефективного вирішення цих завдань багато в чому залежить як сімейне, так і громадське і державне благополуччя. Виховання дітей у любові і забезпеченості, отримання ними гарантованої освіти і необхідного правового захисту свідчать про моральне здоров'я суспільства і соціально-правової спрямованості державної політики.

У турботі про підростаюче покоління міститься соціальний прагматизм: суспільство і держава має право чекати у відповідь турботу про батьків; захист вітчизни у разі потреби; добросовісну трудову діяльність; законслухняної і соціально схваленої поведінки властивої вихованим і освіченим особам, що визначає соціальну стабільність і міцність державних засади будь-якого суспільства і політичного устрою.

Проблема впровадження ювенальної юстиції в Україні є досить дискусійною та обговорюваною. Загалом сформувався три табори вітчизняного бачення даного явища: 1) прихильники впровадження ювенальної юстиції західного зразка (С.М. Зеленський, С.Г. Киренко, С.М. Корецький, О.О.); 2) прихильники реформування уже існуючої системи (Н. М. Крестовська, Р. М. Опацький, В. Дударев, Л. Газебний); 3) противники ювенальної юстиції («Батьківський рух», представники релігійних спільнот).

Метою статті є висвітлення проблеми впровадження у державно-правову практику України інститутів ювенального права.

На сьогодні Україною зроблені вагомі внески у впровадженні ювенальної юстиції. Аналіз Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України свідчить про реалізацію міжнародних принципів щодо здійснення спеціалізованого судочинства відносно неповнолітніх. А саме передбачено, що кримінальне провадження щодо неповнолітньої особи здійснюється слідчим, котрий спеціально уповноважений на це керівником органу досудового розслідування. В Кримінальному кодексі України передбачено систему покарань щодо неповнолітніх [2. с.98].

Значним вкладенням в запровадження ювенальної юстиції є передбачена статтею 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» спеціалізація судів із здійсненням кримінального провадження щодо неповнолітніх. До таких суддів висуваються не лише вимоги суддівського досвіду, а й знання загальної та вікової психології [5. с.5-6].

Сімейним кодексом України регулюється частина правовідносин між батьками та дітьми. Діти мають право звертатися за захистом своїх прав до органів опіки і піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та до суду у разі досягнення ними відповідного віку [3. с.21-22]

Для повноцінного існування ювенальної юстиції в Україні конче необхідні: ювенальні прокурори, ювенальні слідчі, ювенальні адвокати, медіатори, працівники апробації, які в свою чергу мають опанувати спеціальними знаннями, уміннями та навичками в даній галузі права. Важливо наголосити, що процедура професійної підготовки кадрів повинна носити не формальний характер, а повноцінний, якісний. На крок ближче до впровадження ювенальної юстиції підвела подія впровадження уповноваженого органу з питань пробації.

Які ж перспективи розбудови ювенальної юстиції в Україні? Крестовська Н.М пропонує два критерії для класифікації концептів та моделей ювенальної юстиції: онтологічний та телеологічний.

За онтологічним вирізняють державницький та плюралістичний концепти ювенальної юстиції. В судово центричній державницькій моделі спеціалізований суд виступає центральною ланкою правосуддя у справах неповнолітніх. Адміністративний концепт визначає ювенальну юстицію як систему органів державної влади й управління, що здійснює діяльність стосовно неповнолітніх, з метою захисту їхніх прав та інтересів відновлення соціальної справедливості. Існують також інтегровані судово-адміністративні концепти. Всі варіанти державницького концепту представлені у чинних моделях ювенальної юстиції.

На даному етапі розвитку громадянського суспільства ювенальна юстиція не може бути виключно державною справою. Плюралістична складова передбачає залучення до ювенальної юстиції громадянського суспільства. Щодо телеологічного критерія, то він включає в себе три основні концепти ювенальної юстиції, які умовно можна назвати каральними, поблажливими і відновними.

Важливим елементом системи ювенальної юстиції є інститут омбудсмана, як гарант реалізації ювенального права. Проте в Україні він представлений у вертикальній площині. Пропонується ввести службу Захисника прав дитини в рамках місцевої громади. Заснування інституту омбудсмана має базуватися відповідно до Статутів ENOC (Європейської мережі омбудсманів для дітей) [1. с.24-26].

Отже, нині в Україні існують окремі певні структури ювенальної юстиції, тому доцільніше здійснити реформування уже існуючої моделі, а не створення нової. Гармонійне існування ювенальної юстиції в Україні можливе за наявності трьох блоків органів: державного, муніципального та громадського.

Незважаючи на існуючі проблеми в державі не припустимо відкладати на потім вирішення питань захисту дитинства і сім'ї, організацію гідної освіти і виховання – ці напрями в державній політиці повинні стати по-справжньому пріоритетними без декларативної демагогії. Дотримання міркуванням про те, що треба спочатку підняти економіку, а потім переходити до вище згаданих завдань заведе нашу державу у безвихідь з непередбачуваними наслідками.

Список використаних джерел

1. Крестовська Н. М. Ювенальне право України: генезис та сучасний стан: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / Н. М. Крестовська; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 40 с. – С. 24-27.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Голос України. 2012. № 90–91.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – 21-22. – Ст. 135.

4. Зеленецький В.С. Ювенальна юстиція в Україні. Коментар та аналіз діючого законодавства; Конвенція про права дитини (з постатейним матеріалом); Словник-довідник з ювенальної юстиції. – Х., 2006 р. – 778 с

5. Розвиток ювенальної юстиції в Україні в контексті реалізації принципу спеціалізації судів / С. В. Оверчук // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 2(10): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14osvpss.pdf>.

Фамілярський О. О., Базелюк О. О.

Студенти 3 курсу спеціальності «Право» ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна
Науковий керівник: *Василенко Л. П., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна*

Стягнення неустойки за законодавством Німеччини та України

Метою даної статті є порівняння законодавства Німеччини та України щодо стягнення неустойки, співставлення та визначення спільного та відмінного, виокремлення позитивного досвіду з метою запозичення до національного законодавства. Підґрунтям для дослідження даної теми стали Цивільний Кодекс України (далі ЦКУ) та Німецьке Цивільне Укладення (далі НЦУ).

ЦКУ передбачена сплата неустойка за невиконання або неналежне виконання умов договору. [1][3] Відповідно до законодавства Німеччини, при укладанні договору також передбачається умова сплати неустойки за невиконання або неналежне виконання умов договору, але дана норма трактується більш ширше. А саме, якщо договором передбачена умова утримання від виконання дій передбачених договором, то боржник буде виплачувати неустойку тільки з моменту вчинення дій всупереч договору (ст. 339 НЦУ).

Спільним у нормах законодавства двох країн є те, що предметом неустойки може бути грошова сума, рухоме та нерухоме майно. Крім того, незалежно від сплати неустойки, кредитор має право на відшкодування збитків, завданих невиконанням чи неналежним виконанням зобов'язань. Також, на прохання боржника за рішенням суду у визначених законом випадках розмір неустойки може бути знижено (ст. 551 ЦКУ та ст. 343 НЦУ). За законодавством двох держав не є обов'язковою умовою наявність збитків для того, щоб кредитор мав право на отримання неустойки. [1][3]

Відмінним є те, що за ЦКУ розмір неустойки, встановлений законом, може бути збільшений у договорі, якщо таке збільшення не заборонено законом. А також, за домовленістю між сторонами розмір неустойки може бути зменшений, крім випадків коли це прямо заборонено законом (ст. 551 ЦКУ). У НЦУ така можливість закріплюється у ст. 341. Норма передбачає, що при сплаті неустойки кредитор може витребувати доплату, якщо це буде обговорено і висунуто як умова, якщо ж кредитор не висуне жодної вимоги, то після отримання неустойки він позбавляється такого права. [1]

Варто звернути уваги на те, що німецьким законодавством врегульований інститут наперед оцінених збитків, який є подібним до неустойки. Неустойка – це штраф або пеня яка є відсотком від невиконаного зобов'язання або грошове стягнення за кожен день прострочення виконання відповідно. Отже німецьким законодавством врегульовано можливість стягнення неустойки за невиконане або неналежно